

*Циктор С.В., магістрант 1 року підготовки спеціальності «Менеджмент»
Вінницький інститут Університету «Україна»
Науковий керівник: Швед В.В., к.е.н., доцент,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

THE ENTERPRISE DEVELOPMENT STRATEGY

Анотація. Розкрито стратегічні аспекти розвитку підприємства. Досліджено, що визначення конкретного варіанта стратегії розвитку підприємницької діяльності та засобів його організації – досить складна проблема наукового прогнозування. Встановлено, що майбутня конкуренто–спроможність підприємств залежить від правильно обраної стратегії розвитку.

Ключові слова: стратегія, стратегічне планування, план, управління, державне управління, менеджмент, бар'єри

Abstract. Disclosed strategic aspects of enterprise development. The definition of a particular variant of strategy of development of enterprise activity and means of its organization is a complex problem of scientific forecasting. It is established that the future competitiveness of enterprises depends on the correctly chosen strategy of development.

Keywords: strategy, strategic planning, plan, management, public administration, management, barriers

Постановка проблеми. У сучасному світі відбуваються глобальні зміни в системі суспільного виробництва. Реальність показує, що сучасні тенденції у напрямках постійних інновацій, внутрішньої гнучкості й відмови від штампів у роботі підприємства несуть у собі значний дескрутивний потенціал. Слово стратегія грецького походження й означає мистецтво розміщення військ та маневрування ними у бою. Пізніше це слово почали використовувати в теорії ігор, де воно стало означати план дій у конкретній ситуації залежно від поведінки опонентів.

Поняття стратегії є базовим у теорії стратегічного управління, оскільки саме вона є об'єднуючим механізмом цілей можливостей (потенціалу) та умов (зовнішнього середовища). Базуючись на цілях бізнесу, вона визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри в ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу, без цього його ефективна адаптація до стратегічних змін в умовах невизначеності і мінливості середовища неможлива. Ситуація також ускладнюється неузгодженістю процесів, які відбуваються всередині підприємств, неадекватному ринковим вимогам управлінню господарською діяльністю. Стратегія допомагає підприємству вибрати свій раціональний шлях розвитку і створити найважливіші переваги у його функціонуванні: готує його до змін у зовнішньому середовищі; пов'язує його ресурси зі змінами зовнішнього середовища; прояснює проблеми, які виникають; координує роботу різних структурних підрозділів; покращує контроль на підприємстві. Для забезпечення ефективного функціонування підприємств виникає необхідність наукового обґрунтування стратегій їх розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Відносно змісту та різновидів стратегій організації в літературі зі стратегічного менеджменту існують різні погляди. Поняття «стратегія» використовується в науці та практиці управління з 50–х років ХХ ст. Концепцію стратегії вперше було розроблено в 60–ті роки А. Чандлером, К. Ендрюсом, І. Ансоффом, вони давали перші визначення основних положень стратегічного планування, хоча й прив'язувались до

теорії інституціоналізму. Зміст поняття стратегії змінювався під впливом економічного розвитку суспільства. Переглянути традиційні підходи до розуміння стратегії змусив економістів високий рівень конкуренції, якій невпинно зростав. Стратегією почали вважати не тільки здійснення правильного управління ресурсами, але й правильне визначення напрямів діяльності на ринку. Стратегія все частіше трактувалася як план досягнення перемоги над конкурентами за допомогою комплексу різноманітних дій.

Метою є дослідження стратегії розвитку підприємства в умовах ринкових відносин.

Вклад основного матеріалу. Стратегічний план розглядається як перешкода на шляху стратегічному мисленню, тому що організація перетворюється в заручника рішень, які приймаються десь на горі, замість того щоб знайти інтелектуальну свободу так необхідну для розвитку власної ініціативи структурних одиниць. Термін стратегічний менеджмент акцентує увагу на підприємницькому підході. У межах стратегічного менеджменту завдання керівництва на рівні фірм полягає в тому щоб забезпечити загально ефективне управління.

Підприємство виступає в найрізноманітніших формах, а менеджер відрізняються один від одного ставленням окремих завдань підприємництва дотримуються стратегії створення більш ефективних структурних утворень грошей за рахунок зміни структурних фірм. Менеджери-стратегі орієнтуються на стратегію, мета якої – об'єднання ресурсів для здійснення комплексних дій, спрямованих на досягнення різних переваг конкретній боротьбі та на роз'яснення специфічних завдань [4].

Визначення конкретного варіанта стратегії розвитку підприємницької діяльності та засобів його організації – досить складна проблема наукового прогнозування. Вона органічно пов'язана з пошуком нових імпульсів активізації технологічного оновлення та розвитку, з особливостями внутрішніх накопичень і залучення зовнішніх засобів для інвестицій та інновацій у виробничий процес.

Причини нинішньої кризи не стільки в докорінному руйнуванні соціально-економічного ладу, оскільки в низькій ефективності виробничо-технологічної бази і структури виробництва конкурентно спроможності продукції. Майбутня конкурентноспроможність підприємств багато в чому залежить від правильно виробленої ним стратегії розвитку.

Якщо виходити з того, що розвиток підприємства є результатом реалізації стратегії, то розробці стратегії має передувати аналіз можливих форм його розвитку. Це дасть змогу правильно скласти алгоритм розвитку, підтримка підприємства в бажаному соціально-ринковому конкретному стані вимагає сестиматичних організаційних змін. Готовність до змін досягається ослаблення тих сил, що підтримують у наявному стані підприємство. Перехід до змін та їхнє здійснення передбачає розвиток нових оцінок, пропозицій поведінки персоналу фірми та її підрозділів. Зміни що відбуваються закріплюються шляхом створення механізмів, які підтримують діяльність підприємства і гарантують йому ринкову стратегічну безпеку.

До факторів, що сприяють розвитку організацій, фахівців з теорії і практики менеджменту відносяться такі:

- цілеспрямованість;
- готовність до змін;
- атмосфера, що підтримує зміни;
- передбачувана можливість розвитку;
- кризова ситуація;
- налаштований на реформи виконавчий директор;
- позитивний приклад людяності.

Реальність майбутнього стану бізнесу залежить від розуміння менеджера логіки галузі господарювання, у якій він розвивається. Менеджеру, який займається стратегічним управлінням, розуміння логіки необхідне. Невипадково керівниками, які одержали нове призначення часто доводиться чи мало працювати щоб установити характерні для цієї галузі фактори успіху.

До факторів що перешкоджають роботі розвитку належать.

- рутинна робота;
- добрий результат комерційної діяльності;
- побоювання;
- висока плинність персоналу;
- брак кваліфікації;
- нестача ресурсів;
- лінощі;
- не відразу помітний результат розвитку;
- нечітка організаційна структура.

Здійснення ділового розвитку, звичайно неможливе без знання врахування і спроможності подолання різноманітних бар'єрів у бізнесі. Слово бар'єр означає у бізнесі перешкоду для проникнення на ринок нових конкурентів для спроб фірм, що діють на ринку. Найявність або введення бар'єрів, є однією з форм боротьби з конкурентами.

До вхідних бар'єрів належать:

- високий рівень капітало спроможності;
- існування певного ефективного масштабу;
- ефект життєвого циклу продукту;
- недоступність каналу розподілу;
- незабезпеченість поставок сировини;
- відсутність земельних ділянок;
- нестача досвіду ноу-хау;
- погроза об'єднання конкурентів проти новачків;
- зниження цін [2, с. 134-135].

Робота з розвитку має добрі шанси на успіх, якщо:

1. Вище керівництво організації знає програму розвитку і обов'язково виконує.
2. У програмі розвитку підкреслюється цілеспрямованість і планування стосовно всієї організації.
3. Розвиток організації властивий довгостроковий характер і оперативності.
4. Розвиток ґрунтується на ділових знаннях і досвіді.

Класичним визначенням стратегії сучасності є її розуміння як загального напрямку дій, які визначають перспективний розвиток підприємства щодо досягнення конкурентних переваг та успіху діяльності. Крім того, в сучасних трактуваннях стратегії акцентується увага на таких особливостях, як тривалість дій застосування, як інструменту реакції на непередбачувані події в умовах конкуренції та активної взаємодії із зовнішнім оточенням, а також створенні унікальної позиції підприємства на ринку шляхом вибору видів діяльності, відмінних від конкурентів.

Узагальнимо, що стратегія в сучасній науці управління розглядається як результат, як сукупність взаємозалежних рішень, що визначають пріоритетні напрямки використання ресурсів, зусиль підприємства для реалізації його місії, забезпечення довгострокових конкурентних переваг на цільових ринках, як засіб реалізації інтересів підприємства. Так А. Чандлер, відомий фахівець зі стратегічного планування, розглядав стратегію як визначення базових довгострокових цілей та орієнтирів підприємства, вибір основних дій та забезпечення необхідних ресурсів для досягнення таких цілей [3].

Основним процесом у виборі та розробці стратегії він визначав раціональне планування. Такої ж концепції дотримуються інші американські спеціалісти, визначаючи стратегію як «план, що інтегрує основні організаційні цілі, політику та дії, які можна об'єднувати в єдине ціле», «єдиний організаційний план, який дозволяє мати надію на досягнення визначених менеджментом довгострокових цілей». Відповідно до такої концепції стратегія пов'язана зі стратегічним плануванням, змістом якого є визначення цілей та розробка стратегічного плану їх досягнення

На нашу думку, яка ґрунтується на критичному аналізі розглянутих дефініцій стратегії, необхідно виокремити цілеспрямованість, як складову стратегії, що є відповідним визначенням нами функціональним межами процесу безпосередньої розробки стратегії, стратегічного планування та стратегічного управління в цілому.

Відсутність загальноприйнятого та узгодженого визначення терміна стратегія показує ендемічний (місцевий) характер поглядів на роль та значення стратегії для діяльності підприємства. Це характерно для кожної держави, для якої притаманні особливі умови, для окремих регіонів, окремих підприємств. Тому немає сенсу відшукувати або зводити до єдиного терміна багатогранну сутність стратегії. Вона повинна мати конкретне призначення, суть та зміст, які залежать від можливостей та умов діяльності кожної конкретної організації. Але це не означає, що в цьому питанні немає загальних підходів та рекомендацій щодо вибору та формування стратегій розвитку підприємства.

Висновки. Із аналізу існуючих визначень можна зробити висновок, що стратегія – є довгостроковою програмою діяльності підприємства, яка повинна постійно підлягати контролю, оцінюватися та відповідним чином коригуватися в процесі її реалізації. Складність формування стратегії розвитку полягає у тому, що при різних теоретико-методологічних підходах цей процес розглядається з конкретної позиції, а саме, формування стратегії як: процес осмислення; формальний процес; аналітичний процес; процес передбачення; ментальний процес; процес, що розвивається; колективний процес; реактивний процес; процес трансформації.

Стратегія підприємства складається із запланованих дій (спрямована стратегія) і необхідних поправок у разі виникнення непередбачених обставин (незаплановані стратегічні рішення). Підприємство повинно мати добре обґрунтовану стратегію дій, але повинно також бути готовим адаптуватися до неврахованих обставин, які можуть виникнути у майбутньому.

Тенденції сучасного розвитку економічної ситуації в Україні характеризуються високим динамізмом, активізацією структурних зрушень на користь сфери послуг, загостренням конкурентної боротьби. Набувають ознак комплексності, взаємодоповнюваності та взаємопричинності процеси у зовнішньому середовищі. Ці явища обумовлюють необхідність наукового пошуку нових механізмів і методів стратегічного управління, стрижнем якого є стратегія розвитку підприємства яка повинна відповідати перетворенням в національній економіці, гармонізувати вплив і взаємозв'язки між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища.

Отже, можна сказати, що основною перспективою ділового розвитку корпорацій виступає концепція управління, що являє собою не що інше як розуміння точки зору вищого управлінського персоналу, мету зумовленої філософією і політикою фірми успіх фірми забезпечується спільними зусиллями всього персоналу високими стандартами поведінки кожного її працівника, тому всі мають шукати нові і більш ефективні шляхи виконання своєї роботи, створювати середовище новаторського ставлення до виробництва.

Список використаних джерел

1. Жданов С. А. Основи теорії економічного управління підприємствами: підручник / С. А. Жданов. – К., 2014. – 160 с.
2. Шегеда А. В. Менеджмент: навч. посібник / А. В. Шегеда. – К., 2013. – 185 с.
3. Доленко Л. Х. Теорії і стратегії підприємства / Л. Х. Доленко. – Одеса, 2013 – 432 с.
4. Білоус О. Г., Панченко Є. Г. Менеджмент / О. Г. Білоус, Є. Г. Панченко. – К: Харків, 2014. – 516 с.